

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

МАС ИГОР ЈАВОР

**ФИГУРА ТЕРСИТА КАО ДЕКОНСТРУКЦИЈА ХЕРОЈСКЕ ПАРАДИГМЕ ОД КЛАСИЧНЕ
КЊИЖЕВНОСТИ ДО КЊИЖЕВНОСТИ РЕНЕСАНСЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовео комисију</p> <p>Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду, 21. VI 2019.</p>
<p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Зоран Пауновић, ред. проф. за ужу научну област Енглеска и америчка књижевност, 30. 03. 2006, Филозофски факултет у Новом Саду;</p> <p>др Зорица Бечановић Николић, ванред. проф. за ужу научну област Општа књижевност са теоријом књижевности, 19. 03. 2019, Филолошки факултет у Београду;</p> <p>др Сандра Шћепановић, доцент за ужу научну област Класичне науке – грчка филологија, 6. 02. 2018, Филозофски факултет у Београду;</p> <p>др Слободан Владушић, ванред. проф. за ужу научну област Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 6. 11. 2014, Филозофски факултет у Новом Саду;</p> <p>др Гордана Покрајац, ред. проф. за ужу научну област Светска и компаративна књижевност са теоријом књижевности, 1. 09. 2017, Филозофски факултет у Новом Саду, ментор.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Игор, Драгомир, Јавор</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 17. VI 1988, Осиек, Република Хрватска</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и</p>

стечени стручни назив
Филозофски факултет у Новом Саду, Компаративна књижевност са теоријом књижевности, дипломирани филолог-компаратиста

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија
Година уписа 2012, Језик и књижевност – модул: књижевност; докторска теза је одобрена 17. XI 2014.

5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:
Филозофски факултет у Новом Саду, „Хераклов штит – извори и судбина“, одбрањена 2012.

6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Светска и компаративна књижевност са теоријом књижевности

**III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
ФИГУРА ТЕРСИТА КАО ДЕКОНСТРУКЦИЈА ХЕРОЈСКЕ ПАРАДИГМЕ ОД
КЛАСИЧНЕ КЊИЖЕВНОСТИ ДО КЊИЖЕВНОСТИ РЕНЕСАНСЕ**

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.
Докторска дисертација „Фигура Терсита као деконструкција херојске парадигме од класичне књижевности до књижевности ренесансе“ написана је у обиму од 650 страна. Садржај чине следеће целине:

I УВОД 11-34

II КЛАСИЧНА ФИГУРА ТЕРСИТА У КОНТЕКСТУ ПРЕДАЊА О ТРОЈАНСКОМ РАТУ 35-38

Терсит у *Илијади* (Име; Физички опис; Говор; Одисејева реакција; Реакција војске) 39-85

Терсит у нехомерском оквиру (Терситово порекло; Епизода са калидонским вепром; Борба за калидонски трон; Терсит као Хеленин просац; Терсит и Паламед; Терситова смрт; Терсит код Софокла; Терсит као Хомеров савременик; Сусрет хомерске и нехомерске традиције – Похвала Терсита; Хомерска епизода са Терситом у светлу тема епског циклуса) 86-202

Статус и функција Терситове фигуре у античким обрадама предања о Тројанском рату (Терситов социјални статус; Од социјалног статуса ка социјалној функцији – Терсит као „pharmakos“ и као критичар аристократије; Терсит као „песник покуде“ и деконструкција херојске парадигме) 203-332

III ЛИТЕРАРНИ ПРЕОБРАЖАЈИ ФИГУРЕ ТЕРСИТА ОД ОПАДАЊА КЛАСИЧНЕ ГРЧКЕ КУЛТУРЕ ДО УСПОНА ХУМАНИЗМА 332-451

(Терсит и хеленистичко доба; Терсит у римском периоду; Терсит и римска сатира; Терсит у подземном свету; Терсит и кинички покрет; Терсит и ранохришћанска критика паганских обичаја; Терсит у средњем веку; *Comparanda*: Терсит као архетип провокатора/ луде у херојској књижевности Рима и средњег века)

IV ФИГУРА ТЕРСИТА У КЊИЖЕВНОСТИ ХУМАНИЗМА И РЕНЕСАНСЕ 452-457 Терсит у делу италијанских хуманиста 458-462

Терсит у делу Еразма Ротердамског 463-480

Терсит у енглеској ренесанси (*Нови интерлудиј назван Терсит* Николаса

Удала; Терсит у *Троилу и Кресиди* Вилијама Шекспира; Терсит у делу Томаса Хејвуда) 481-592

V ЗАКЉУЧАК 593-608

VI ЛИТЕРАТУРА 609-639

VII ИМЕНСКИ РЕГИСТАР 640-650

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мас Игора Јавора пружила је исцрпну анализу многобројних обрада лика Терсита од антике до ренесансе, антиципирајући њену актуелност у европској књижевности и у каснијим временима, све до XX столећа. Студиозним тумачењем и уз коришћење релевантних извора, како примарних тако и секундарних (општих приручника и теоријско-методолошке литературе), кандидат И. Јавор је осветлио проблем Терситове критике херојског кодекса архајског доба. Средишњи проблем у раду представља истраживање мотивације и особених манифестација Терситове критике херојског и аристократског идеала и њихових далекосежних последица. Анализира се аутентичност овога лика (укључујући његову сатиричку и комичну функцију у епској књижевности), указивањем на мотиве Терситовог револта и специфичности у односу на побуне великих херојских ликова у светској књижевности. Посебна пажња посвећена је разматрању консеквенци овакве побуне која води ка отуђењу од заједнице слободоумних људи, али и доследности у противљењу аристократској злоупотреби изворних моралних вредности. Аутор рада је пружио допринос разрешењу питања око кога у науци још увек није постигнута сагласност, а односи се на Терситов положај у архајском хијерархијском поретку, од нижих друштвених класа до највише инстанце херојске аристократије, антиципирајући имплицитно зачетке развоја раног демократског духа. У настојању да расветли однос класичних аутора према проблему немогућности Терситовог позиционирања у херојском контексту, И. Јавор је компаративним приступом различитим изворима, од Аполодора преко Овидија, Сенеке, до Вергилија и других аутора који су се бавили Терситом у својим делима, указао на њихове досега у особеним виђењима поетичких импликација које књижевност пружа као сведок времена у делу извесног писца. У складу с тим, аутор рада је пратио генезу проблема везаног за лик Терсита, укључујући истраживање битних питања у литератури која ће отворити епоха ренесансе, на челу са Шекспировом драмом *Троил и Кресиди*. Проучавајући темељно Шекспирове изворе, И. Јавор је предочио изразито значајан идеолошки утицај који је лик Терсита остварио у својој вишевековној рецепцији, те показао његову интерполацију у комплексном и измењеном духовном обзору позноренесансног времена. Вредност у раду представља излагање аргумената којима је И. Јавор показао Терситову улогу у измештању хомеровских хероја из повлашћене сфере традиционалних вредности у реалност усклађену са нововековним поимањем, чиме херојски кодекс губи позицију дистанцираности у односу на реалност овога света. У основи пацифиста, Терсит бива усмерен ка критичком преиспитивању херојског учествовања у рату из погрешних порива, као и ка критици девијантних својстава хероја у ратним околностима. Дакле, аутор рада потцртава константно појављивање овога актера као одјека критичких ставова утканих у бит духовног преображаја у развоју европске књижевности и културе. Терсит је и на преласку у XVII столеће задржао своју изворну амбивалентност, као „нехеројски изазивач хероја“. Методом упоредног и интердисциплинарног приступа лику Терсита, аутор рада образлаже његову драгоцену улогу у условима постепеног кретања из херојског у антихеројски ареал, при чему је експлицитно изложено недовољно истражено подручје тумачења актуелних књижевних и културних токова у њиховој идејно-

историјској генези. У циљу потпунијег сагледавања вишеструких релација, И. Јавор је своју аргументацију теме употпунио вредном историјскоуметничком документацијом; у рад је интерполирано двадесетак ликовних прилога, укључујући античке вазе црнофигуралног стила са представама из Тројанског рата и графичку реконструкцију *Илијске плоче* Т. Шрајбера, са призорима Терситове смрти. Посебну вредност у раду Игора Јавора представља детаљан аналитички приступ свакој појединачној обради Терситовог лика у светској књижевности, неодвојиво од владајуће поетике, чиме је систематично изложио јасна поетичка начела, њихов развој и функционалност у књижевном и теоријском контексту. Будући да је доследно спроведена анализа различитих визура у представљању херојског кодекса почев од архајског времена до нововековља, у раду је с тим у складу стављен изразит акценат на суштинске подстицаје за њихову друштвену, културну и поетичку ревалоризацију.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

И. Јавор, *Технологија екфразе: визуелно представљање од античког наратива до виртуелне реалности*, Књижевна историја, XLV, 151, Београд, 2013, 685-705.; И. Јавор, *О извесним питањима ауторства „Херакловог штита“*, Зборник Матице српске за класичне студије, 15, Нови Сад, 2013, 89-106; И. Јавор, *Метаморфозе Терситове побуне: на путу од класичне ка модерној парадигми I*, Свеске, 25, 111, Панчево, 2014, 45-51; И. Јавор, *Метаморфозе Терситове побуне: на путу од класичне ка модерној парадигми II*, Свеске, 25, 112, Панчево, 2014, 53-59; I. Javor, *All the argument is a whore and a cuckold: Thersites and a deconstruction of heroic ideal in Shakespeare's „Troilus and Cressida“*, 23rd PASE Conference „Visions and Revisions“, Maria Curie-Sklodowska University, Lublin, Poland, 7 April -9 April, 2014, 32, ISSN 0524-6881; И. Јавор, *Песма о штиту – један прилог компаративном изучавању псеудо-Хесиодовог „Херакловог штита“*, Lucida Intervalla: прилози одељења за класичне науке, 41, Београд, 2012, 39-57.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидат мас Игор Јавор темељно је обрадио проблематику везану за преиспитивање деконструкције херојске парадигме представљене на лику Терсита. Преко детаљног и студиозног проучавања књижевних извора од антике, преко средњег века, до хуманизма и ренесансе, своје разматрање је употпунио истраживањем изворних текстова са старогрчког језика, у циљу осветљавања сложеног контекста који је – првенствено у хеленској књижевности - пратио генезу овога лика.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Пратећи ток деконструкције херојске парадигме на примеру Терсита, кандидат мас Игор Јавор се у целости држао захтева теме, сачинивши успешно у своме раду синтезу досадашњих истраживања. Такође је пружио сопствени допринос расветљавању још неистражених појединости, што ће бити корисно у будућем

проучавању ове проблематике.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме Дисертација кандидата мас Игора Јавора „Фигура Терсита као деконструкција херојске парадигме од класичне књижевности до књижевности ренесансе“ написана је у складу са образложењем наведеним у пријави тезе.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе Докторска дисертација „Фигура Терсита као деконструкција херојске парадигме од класичне књижевности до књижевности ренесансе“ садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци По темељном и систематичном расветљавању комплексног феномена везаног за лик Терсита као примера на коме је на нов начин преиспитана суштина херојског модела, докторска дисертација представља оригиналан допринос науци.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација нема битних недостатака који би утицали на резултате истраживања.

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

да се докторска дисертација „Фигура Терсита као деконструкција херојске парадигме од класичне књижевности до књижевности ренесансе“ прихвати, а кандидату, мас Игору Јавору, одобри одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Нови Сад,
2. јул 2019.

др Зоран Пауновић, ред. проф.

др Зорица Бечановић Николић, ванред. проф.

др Сандра Шћепановић, доцент

др Слободан Владушић, ванред. проф.

др Гордана Покрајац, ред. проф.; ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.